Eduskunnan perustuslakivaliokunta

PeV@eduskunta.fi

## Tietosuojavaltuutetun lausunto

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on pyytänyt tietosuojavaltuutetun kirjallista lausuntoa asiassa HE 34/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalla laiksi Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalveluiden muuttamisesta osakeyhtiöksi ja eräiksi siihen liittyviksi laiksi.

Lailla perustettavan osakeyhtiön toimialana olisi meri-, rautatie- ja tieliikenteenohjaus ja -hallinta sekä siihen liittyvä tiedon keruu, hallinta ja hyödyntäminen. Esityksen tavoitteena on muun muassa, että liikenteen ohjauksella kerättävä tieto hyödyttäisi aiempaa tehokkaammin koko yhteiskuntaa.

*Esitän kunnioittavasti lausuntonani seuraavaa:*

Esitykseen liittyy myös EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (2016/679 *tietosuoja-asetus*) kansallisen liikkumavaran kannalta merkityksellistä sääntelyä. Näin ollen on, tietosuoja-asetuksen ohella, huomioitava perustuslain 10 §:n 1 momentista ja EU:n perusoikeuskirjan 8 artiklasta johdettavat vaatimukset, kun kansallisesti täsmennetään henkilötietojen suojaa koskevaa sääntelyä.

*Laki liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta*

Keskeistä on tunnistaa, milloin esityksessä on kyse tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 1 kohdan mukaisesta henkilötietojen käsittelystä. Näkemykseni mukaan henkilötietojen käsittelystä voi olla kyse esimerkiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta annetun lain 3 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa, jossa ehdotetaan säädettäväksi, että "liikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoajan on avattava avoimen rajapinnan kautta koneluettavassa muodossa vapaasti käytettäväksi seuraavat ajantasaiset tiedot 1 luvun 2 §:n 1 momentissa tarkoitetun tehtävän toteuttamiseksi: 7) tiedot liikennevälineen sijainnista, jos tiedot on olemassa. - - Avattavien tietojen on oltava sellaisessa muodossa, että henkilötietojen suojaa ja liike- tai ammattisalaisuutta ei vaaranneta"

Kiinnitän huomiota siihen, että sijaintitietojen jakaminen avoimen rajapinnan kautta voi muodostaa riskin luonnollisten henkilöiden oikeuksille ja vapauksille, mm. liikkumisvapaudelle ja yksityisyydensuojalle.

Säännös siitä, että "henkilötietojen suojaa ei saa vaarantaa", ei tosiasiallisesti täsmennä henkilötietojen laillisen käsittelyn edellytyksiä riittävällä tavalla. Tietosuoja-asetuksen kansallisen liikkumavaran käytön kannalta keskeistä onkin, että kansallinen lainsäätäjä täsmentää niitä tilanteita ja edellytyksiä, milloin ja millä tavalla henkilötietojen käsittely on lain- ja asianmukaista.

Teknisten ratkaisujen hyödyntämisessä on muistettava tietoturvallisuuden vaatimukset tietosuoja-asetuksessa määritellyllä tavalla, silloin kun on kyse henkilötietojen käsittelystä. Kansallinen liikkumavara mahdollistaa (tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohta), että kansallisen liikkumavaran käytön yhteydessä täsmennetään laillisen ja asianmukaisen tietojen käsittelyyn varmistamiseksi tarkoitettuja toimenpiteitä.

Näiltä osin esitystä tulisi täsmentää. Kokonaisuudessa on kiinnitettävä huomiota siihen, että vaikka kerättävät henkilötiedot anonymisoitaisiin tavalla, ettei tietoja voida enää yhdistää luonnolliseen henkilöön, on kerättävä data henkilötietoa, silloin kun suora tai välillinen tunnistaminen on mahdollista. Tällöin on mm. varmistuttava lainmukaisen käsittelyn oikeusperusteen olemassa olosta (tietosuoja-asetuksen 6 artikla).

*Laki alusliikennepalvelulain muuttamisesta*

Kyseisen lain 26 §:ssä säädetään VTS-pätevyysrekisteristä. Pykälään ehdotettu muutos koskee sitä, että viittaussäännös henkilötietolakiin poistettaisiin. Kyseisen pykälän 4 ja 5 momentit sisältävät kuitenkin henkilötietojen käsittelyn kannalta merkitykselliset säännökset. Pykälän 5 momentin mukaan "VTS-pätevyysrekisteristä saa rekisteriin merkitylle luovuttaa häntä itseään koskevia tietoja."

Kyseisen säännöksen tarpeellisuus suhteessa tietosuoja-asetuksen 15 artiklassa säädettyyn rekisteröidyn oikeuteen saada pääsy omiin tietoihinsa jää epäselväksi. Kiinnitän huomiota siihen, että rekisteröidyn oikeuksiin sisältyvä kansallinen liikkumavara liittyy yleisesti oikeuksien rajoittamiseen.

Kyseisen säännöksen välttämättömyyttä tulee vielä arvioida suhteessa tietosuoja-asetuksen 15 artiklaan ja tietosuoja-asetuksen kansalliseen liikkumavaraan.

Tietosuojavaltuutettu

Reijo Aarnio